



IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 15.5.2017
COM(2017) 234 final

**RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-KUNSILL U LILL-PARLAMENT
EWROPEW**

**skont l-Artikolu 12(3) tad-Direttiva 2001/42/KE dwar l-istima tal-effetti ta' ċerti
pjanijiet u programmi fuq l-ambjent**

1. Introduzzjoni

Dan it-tieni rapport dwar l-implimentazzjoni¹ tad-Direttiva 2001/42/KE dwar l-istima tal-effetti ta' ċerti pjanijiet u programmi fuq l-ambjent (id-“Direttiva dwar il-Valutazzjoni Ambjentali Strategika”, jew “DVAS”)² jippreżenta l-esperjenza miksuba fl-applikazzjoni tad-DVAS bejn l-2007 u l-2014. Ir-rapport huwa bbażat fuq l-Artikolu 12(3) tad-DVAS u jivvaluta l-implimentazzjoni tad-Direttiva f'dan il-perjodu³. Is-sejbiet ta' dan ir-rapport se jiġu inklużi f'evalwazzjoni tad-DVAS li se titwettaq bħala parti mill-programm tal-Kummissjoni dwar l-Idoneità u l-Prestazzjoni tar-Regolamentazzjoni (REFIT)⁴.

Id-DVAS timplimenta l-prinċipju tal-integrazzjoni u tal-protezzjoni ambjentali stabbilit fl-Artikoli 11 u 191 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea. Tistipula livell għoli ta' protezzjoni tal-ambjent u tgħin sabiex il-konsiderazzjonijiet ambjentali jiġu integrati fil-preparazzjoni u fl-adozzjoni ta' ċerti pjanijiet u programmi. Għal dan il-għan, id-Direttiva tehtieg li ssir valutazzjoni ambjentali tal-pjanijiet u tal-programmi li x'aktarx ikollhom effetti sinifikanti fuq l-ambjent.

Id-DVAS ma tistabbilix standards ambjentali li jistgħu jitkejlu. Hija essenzjalment direttiva ta' proċess, li tistabbilixxi ċerti passi li l-Istati Membri jridu jsegu meta jidentifikaw u jivvalutaw l-effetti ambjentali. Il-proċess ta' valutazzjoni ambjentali strategika (VAS) għandu l-għan li jgħin lil min ifassal il-politika jiehu deċiżjonijiet infurmati tajjeb, ibbażati fuq informazzjoni oġġettiva u fuq ir-riżultati ta' konsultazzjoni mal-pubbliku/mal-partijiet ikkonċernati u mal-awtoritajiet rilevanti. L-applikazzjoni tar-rekwiżiti ewlenin tad-DVAS u r-relazzjoni tagħha ma' Direttivi oħra huma deskritti fis-Sezzjonijiet 2 u 3 rispettivament.

2. Status tal-implimentazzjoni

2.1. Arrangamenti legali u amministrattivi fl-Istati Membri

L-Istati Membri kollha ttrasponew id-DVAS. Il-qafas leġislativ li jittrasponi d-DVAS ivarja bejn l-Istati Membri u jiddependi mill-istruttura u l-arrangamenti amministrattivi tagħhom. Xi Stati Membri ttrasponew id-DVAS permezz ta' leġislazzjoni nazzjonali speċifika, filwaqt li oħrajn integraw ir-rekwiżiti tagħha f'dispożizzjonijiet eżistenti, inklużi dawk li jittrasponu d-Direttiva dwar il-Valutazzjoni tal-Impatt Ambjentali (id-“Direttiva dwar il-VIA”)⁵. Mill-2007, aktar minn nofs l-Istati Membri emendaw il-leġislazzjoni nazzjonali tagħhom li tittrasponi d-DVAS sabiex jassiguraw li d-dispożizzjonijiet nazzjonali tagħhom jikkonformaw mad-Direttiva u sabiex isolvu każijiet ta' applikazzjoni mhux korretta.

¹ L-ewwel rapport ġie ppreżentat fl-14.9.2009 (COM(2009) 469).

² ĠU L 197/30, 21.7.2001, p. 30. Il-kelma “strategika” ma tidhirx fid-DVAS iżda din hija l-aktar referenza komuni u stabbilita għal din id-Direttiva.

³ Aktar informazzjoni tista' tinstab fl-istudju ta' sostenn [http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/study_SEA_directive.pdf]

⁴ http://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/overview-law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/reducing-burdens-and-simplifying-law/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly_mt.

⁵ ĠU L 26, 28.1.2012, p. 1.

Il-karatteristiċi amministrattivi speċifiċi ta' kull Stat Membru influwenzaw l-arrangamenti organizzattivi li huma stabbilew sabiex jittrasponu u jimplimentaw id-Direttiva. Ġeneralment l-awtorità li tiżviluppa u tadotta l-pjanijiet u l-programmi hija responsabbli wkoll biex twettaq il-proċedura tal-VAS. Fil-biċċa l-kbira tal-Istati Membri, il-Ministeru tal-Ambjent jew aġenzija ambjentali huma kkunsidrati bħala *“awtoritajiet li għandhom ikunu kkonsultati li, permezz tar-responsabbiltajiet ambjentali speċifiċi tagħhom, x'aktarx ikunu milquta mill-effetti ambjentali ta' l-implimentazzjoni tal-pjanijiet jew il-programmi”* (l-Artikolu 6(3) DVAS). F'xi Stati Membri, l-awtoritajiet ambjentali għandhom aktar responsabbiltajiet u huma responsabbli mit-tmexxija tal-proċedura tal-VAS. Xi Stati Membri ħatru korp sabiex jissorvelja u jikkontrolla l-kwalità tad-dokumentazzjoni u r-riżultati tal-proċedura tal-VAS.

L-Istati Membri jgawdu diskrezzjoni wiesgħa fit-teħid tad-deċiżjonijiet (l-Artikolu 8) u fl-arrangamenti għall-ġħoti ta' informazzjoni dwar id-deċiżjoni ladarba titlesta l-proċedura tal-VAS (l-Artikolu 9). F'xi Stati Membri, l-awtoritajiet ambjentali huma intitolati li joħorġu att amministrattiv (bħal deċiżjoni). Id-deċiżjoni tista' tkun vinkolanti fuq il-kontenut tal-pjanijiet u tal-programmi jew tinħareġ sempliċement bħala att mhux vinkolanti.

2.2. Kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva dwar il-VAS

B'mod ġenerali, l-Istati Membri ttrasponew u implimentaw id-DVAS skont l-ghanijiet u r-rekwiziti tagħha, u ma sabux diffikultajiet sabiex jiddeterminaw il-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva. Il-Qorti tal-Ġustizzja tal-UE (QtĠ-UE) ipprovdiet ġurisprudenza komprensiva relatata mad-DVAS, u b'hekk iffaċilitat l-applikazzjoni tagħha. Il-QtĠ-UE kkonfermat l-interpretazzjoni wiesgħa tat-termini u d-dispożizzjonijiet tad-Direttiva⁶. Pereżempju:

- “Pjan u programm” soġġett għal VAS (l-Artikolu 2)

Id-DVAS ma tiddefinix it-termini “pjanijiet u programmi” iżda pjuttost tikkwalifikahom. Fl-ewwel sentenza⁷ li eżaminat il-kamp ta' applikazzjoni tad-DVAS, il-QtĠ-UE kkjarifikat li s-sempliċi fatt li l-pjanijiet u l-programmi jiġu adottati fil-forma ta' liġi ma jeskludihomx mill-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva⁸. Barra minn hekk, pjanijiet u programmi li jkunu meħtieġa skont dispożizzjonijiet nazzjonali jew regolatorji li jiddeterminaw l-awtoritajiet kompetenti u l-proċedura, iżda li l-adozzjoni tagħhom ma tkunx obligatorja, xorta jistgħu jkunu soġġetti għad-DVAS jekk huma jissodisfaw il-kriterji rilevanti stabbiliti fid-Direttiva⁹. Fejn ikun hemm xi dubju, id-distinzjoni bejn il-pjanijiet u l-programmi u miżuri oħra għandha ssir b'referenza għall-ghan speċifiku stabbilit fl-Artikolu 1 tad-DVAS, jiġifieri li pjanijiet u programmi li x'aktarx ikollhom effetti sinifikanti fuq l-ambjent huma soġġetti għal valutazzjoni ambjentali¹⁰.

Rigward id-definizzjoni tal-pjanijiet u l-programmi, kważi nofs l-Istati Membri ttrasponew l-Artikolu 3(2) tad-DVAS kelma b'kelma. Ħafna minnhom aġġustaw it-tip jew l-isem tal-ippjanar settorjali sabiex jikkunsidraw arrangamenti nazzjonali speċifiċi.

⁶ C-567/10, ECLI:EU:C:2012:159, p. 37, u C-473/14, ECLI:EU:C:2015:582, p. 50.

⁷ C-105/09 u C-110/09, ECLI:EU:C:2010:355.

⁸ Idem, p. 41.

⁹ C-567/10, p. 31.

¹⁰ C-41/11, ECLI:EU:C:2012:103, p. 40 u C-567/10, p. 30.

- **“Stabbiliment tal-qafas” (l-Artikolu 3(2))**

Il-pjanijiet u l-programmi li għalihom tkun meħtieġa VAS għandhom jistabbilixxu l-qafas għall-permessi ta' żvilupp fil-gejjieni ta' proġetti elenkati fl-Annessi I u II tad-Direttiva dwar il-VIA. Kwazi l-Istati Membri kollha ttrasponew it-terminu “stabbiliment tal-qafas” kelma b'kelma, billi ħafna drabi żviluppawh f'att leġislativ jew f'dokumenti ta' gwida. Il-ġurisprudenza tal-QtĠ-UE kkonfermat li dan it-terminu jrid jirrifletti l-għan tad-DVAS b'kont meħud tal-effetti ambjentali ta' kwalunkwe deċiżjoni li tistabbilixxi rekwiżiti għall-permess ta' żvilupp fil-gejjieni ta' proġetti¹¹. Għalhekk jista' jingħad li l-pjanijiet u l-programmi jistabbilixxu qafas għad-deċiżjonijiet li jinfluwenzaw kwalunkwe permess ta' żvilupp sussegwenti ta' proġetti, b'mod partikolari fir-rigward tal-post, in-natura, id-daqs u l-kundizzjonijiet operattivi jew l-allokazzjoni tar-riżorsi.

- **Skrutinju**

L-Artikolu 3(4) u (5) tad-DVAS jistabbilixxi l-proċess li bih jiġi determinat jekk hux probabbli li l-pjanijiet u l-programmi jkollhom effetti ambjentali sinifikanti u għalhekk jeħtieġu VAS. L-Istati Membri jridu jqisu l-kriterji tas-sinifikat stabbiliti fl-Anness II tad-DVAS. Il-biċċa l-kbira tal-Istati Membri ttrasponew l-Anness II kelma b'kelma u japplikaw approċċ ta' skrinju każ b'każ. Madankollu, il-marġni ta' diskrezzjoni fl-iskrinju ta' ċerti pjanijiet u programmi huwa limitat mill-oġettiv ġenerali tad-Direttiva¹², jiġifieri li tassigura livell għoli ta' protezzjoni ambjentali.

2.3. Definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni (l-Artikolu 5(4))

Il-firxa u l-livell ta' dettall tal-informazzjoni li għandha tiġi koperta fir-rapport ambjentali tissejjah “definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni”. L-Istati Membri jgawdu diskrezzjoni wiesgħa fl-organizzazzjoni tal-faži tad-definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni ta' VAS, limitata mill-obbligu biss li jikkonsultaw lill-awtoritajiet b'responsabbiltajiet ambjentali speċifiċi.

F'xi Stati Membri, il-preparazzjoni tar-rapport tad-definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni hija obligatorja. Il-kontenut u l-livell ta' dettall tal-informazzjoni ppreżentata fir-rapport tad-definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni jistgħu jvarjaw bejn l-Istati Membri, u xi wħud jistipulaw il-kontenut tagħha fil-leġislazzjoni nazzjonali.

L-awtoritajiet pubbliċi fl-Istati Membri differenti għandhom rwol differenti fid-definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni. L-awtoritajiet ambjentali għandhom, bħala rekwiżit minimu, jiġu kkonsultati fl-istadju tad-definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni. Madankollu, f'xi Stati Membri huma japprovaw ukoll id-dokumentazzjoni tad-definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni.

2.4. Rapport ambjentali (l-Artikolu 5 u l-Anness I)

L-Anness I tad-DVAS jipprovdi l-kontenut minimu tar-rapport ambjentali. L-Istati Membri għandhom jassiguraw li dan ir-rapport ikun ta' kwalità suffiċjenti. Kwazi nofs l-Istati Membri estendew il-kamp ta' applikazzjoni tal-Anness I fil-leġislazzjoni nazzjonali tagħhom.

¹¹ C-105/09 u C-110/09, ECLI:EU:C:2010:120, p. 60

¹² C-295/10, ECLI:EU:C:2011:608, p. 47.

Pereżempju, xi Stati Membri jirrikjedu li r-rapport ambjentali jinkludi valutazzjoni ta' ċerti fatturi ekonomiċi u soċjali li jistgħu jkunu rilevanti fl-implimentazzjoni tal-pjan. Stati Membri oħra jirrikjedu esplicitament li r-riżultati tal-konsultazzjonijiet pubbliċi jiġu inklużi fir-rapport ambjentali. Rigward il-kontenut tas-sommarju mhux tekniku tar-rapport, kważi l-Istati Membri kollha ttrasponew id-dispożizzjoni rilevanti tad-Direttiva kelma b'kelma.

L-Istati Membri sabu żewġ tipi ta' sfidi fil-preparazzjoni tar-rapport ambjentali:

- i. id-disponibbiltà u l-kwalità tad-dejta;
- ii. l-għarfien u l-esperjenza teknika tal-esperti li ppreparaw ir-rapport u tal-awtoritajiet responsabbli mill-eżami tal-kwalità tiegħu.

- ***Informazzjoni bażi***

Xi Stati Membri ttrasponew ir-rekwiżiti tal-Anness I(b) kelma b'kelma; oħrajn żviluppaw dokumenti ta' gwida sabiex jiffaċilitaw il-ġbir tal-informazzjoni bażi. Kważi żewġ terzi tal-Istati Membri rrappurtaw li r-rilevanza, id-disponibbiltà u l-livell ta' dettall tad-dejta li trid tingabar jipprezentaw diffikultà meta tingabar l-informazzjoni bażi, pereżempju dik relatata mal-valutazzjonijiet tal-vulnerabbiltà għat-tibdil fil-klima¹³. L-esperjenza turi li l-kwalità tal-informazzjoni bażi hija aħjar għal pjanijiet u programmi fuq skala żgħira minhabba l-karattru tagħhom speċifiku għall-post.

- ***Alternattivi raġonevoli (l-Artikolu 5(1))***

Id-DVAS ma tiddefinix it-terminu "alternattivi raġonevoli", u lanqas it-traspożizzjoni fil-liġi nazzjonali tal-Istati Membri ma tagħmel hekk. Bosta Stati Membri ppreparaw dokumenti ta' gwida nazzjonali sabiex jagħmluha aktar faċli li jiġu identifikati u magħżula l-alternattivi raġonevoli fil-proċedura tal-VAS. Ma hemm l-ebda approċċ komuni għad-definizzjoni tat-tipi u n-numru ta' alternattivi li għandhom jiġu valutati. Dan jiddependi mill-oġettivi, il-kamp ta' applikazzjoni ġeografiku u l-kontenut ta' kull sett ta' pjanijiet u programmi. Madankollu, l-aktar tliet kategoriji komuni ta' alternattivi għall-Istati Membri huma:

- i. *alternattivi tal-post;*
- ii. *alternattivi kwalitattivi u kwantitattivi* (bidla fl-iskala jew fid-daqs tal-intervent fl-ambjent);
- iii. *alternattivi tekniċi* (relatati mad-disinn tal-proġetti futuri li għandhom jiġu żviluppati fuq sit magħżul).

L-Istati Membri dejjem jikkunsidraw l-*"alternattiva zero"*¹⁴ fir-rapport ambjentali, iżda l-approċċ għall-implimentazzjoni jvarja. Xi Stati Membri, din iqisuha bħala waħda mill-*"alternattivi raġonevoli"*, filwaqt li oħrajn iqisuha bħala parti awtonoma tar-rapport

¹³ Is-servizzi tal-Kummissjoni żviluppaw gwida dwar l-integrazzjoni tat-tibdil fil-klima u l-bijodiversità f'Valutazzjoni Ambjentali Strateġika [<http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/SEA%20Guidance.pdf>].

¹⁴ L-Anness I(b) tad-DVAS jgħid li r-rapport ambjentali jrid jinkludi informazzjoni dwar l-evoluzzjoni probabbli tal-istat tal-ambjent mingħajr l-implimentazzjoni tal-pjan jew il-programm. Din sikwit tisseejjah l-*"alternattiva zero"*.

ambjentali, u mhux neccessarjament marbuta mal-alternattivi raġonevoli, iżda pjuttost mal-informazzjoni bażi.

Sabiex tiġi assicurata l-konformità fl-implimentazzjoni u l-applikazzjoni tad-DVAS, l-alternattivi li jiġu valutati jridu jkunu raġonevoli meta jitqiesu l-għanijiet u l-kamp ta' applikazzjoni ġeografiku tal-pjanijiet u l-programmi qabel ma jiġi stabbilit il-kontenut finali tagħhom. Kif innotaw ukoll l-Istati Membri, minhabba l-ispeċifikitajiet fil-preparazzjoni tal-pjanijiet u l-programmi, l-identifikazzjoni tal-alternattivi raġonevoli tista' tkun ta' sfida. Pereżempju, hija ta' sfida biex jiġu identifikati u valutati l-alternattivi raġonevoli fl-istadju tal-ippjanar jew minhabba li l-pjanijiet u l-programmi jindirizzaw b'mod strateġiku kwistjoni partikolari, jew minhabba l-kontenut generali tal-pjanijiet u l-programmi.

2.5. Konsultazzjoni (l-Artikolu 6)

L-Istati Membri għandhom diskrezzjoni konsiderevoli kif jorganizzaw il-proċess ta' informazzjoni u konsultazzjoni mal-pubbliku u l-awtoritajiet rilevanti fl-istadji differenti tal-proċedura tal-VAS. Huma għandhom jassiguraw li ssehh proċedura bikrija u effettiva ta' konsultazzjoni u li din tkun konformi wkoll mar-rekwiżiti tal-Konvenzjoni ta' Aarhus¹⁵.

- *Perjodi taż-żmien*

Id-DVAS ma tispeċifikax il-perjodi taż-żmien għall-proċedura ta' konsultazzjoni, iżda pjuttost titlob li l-konsultazzjoni ssir f'“limitu ta' żmien li jkun xieraq” (l-Artikolu 6(2)). Ġeneralment il-perjodi taż-żmien għall-konsultazzjoni mal-awtoritajiet ambjentali jkunu l-istess bħal dawk għall-konsultazzjoni mal-pubbliku. Il-QtĠ-UE¹⁶ kkonfermat li l-leġiżlazzjoni nazzjonali tista' tippreskrivi limiti ta' żmien, bil-kundizzjoni li dawn ma jipprekludux l-oportunitajiet effettivi tal-pubbliku u tal-awtoritajiet sabiex jesprimu l-opinjoni tagħhom.

- *L-informazzjoni dwar l-iskrutinju/dwar id-definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni tkun disponibbli għall-pubbliku*

L-Istati Membri kollha jinfurmaw lill-pubbliku dwar ir-riżultati tal-proċedura ta' skrutinju. Din l-informazzjoni ġeneralment tithabbar fuq is-sit elettroniku ddedikat għall-pjanijiet u l-programmi speċifiċi, jew is-sit elettroniku tal-awtoritajiet ambjentali, speċjalment jekk dawn jiehdu d-deċiżjoni finali. Id-deċiżjoni tal-iskrutinju tiġi ppubblikata wkoll f'gazzetti, ġurnali uffiċjali, eċċ.

F'xi Stati Membri l-pubbliku jiġi involut fl-istadju tad-definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni, billi jirċievi informazzjoni, u billi jkollu l-oportunità li jipprovdi kummenti bil-miktub jew jipparteċipa fil-konsultazzjonijiet dwar id-definizzjoni tal-kamp ta' applikazzjoni.

- *Konsultazzjoni mal-awtoritajiet ikkonċernati (l-Artikolu 6(3))*

L-Istati Membri kollha jikkonsultaw lill-awtoritajiet dwar ir-rapport ambjentali u l-abbozz tal-pjanijiet u l-programmi. F'xi Stati Membri, l-awtorità ambjentali għandha r-rwol ta' intermedjarju bejn l-awtorità li tiżviluppa l-pjanijiet u l-programmi u l-awtoritajiet l-oħra

¹⁵ Il-Konvenzjoni tan-NU/KEE dwar l-Aċċess għall-Infurmazzjoni, il-Parteċipazzjoni tal-Pubbliku fit-Tehid ta' Deciżjonijiet u l-Aċċess għall-Ġustizzja fi Kwistjonijiet Ambjentali.

¹⁶ C-474/10, ECLI:EU:C:2011:681, p. 50.

kollha li jridu jiġu kkonsultati fil-proċedura tal-VAS. L-awtorità ambjentali tassigura wkoll il-kwalità tar-rapport ambjentali.

Il-QtĠ-UE¹⁷ kkjarifikat li huwa neċessarju li tiġi assigurata separazzjoni tal-funzjonijiet fi hdan l-awtorità responsabbli għall-konsultazzjoni dwar kwistjonijiet ambjentali. Dan sabiex ikun assigurat li entità amministrattiva interna għall-awtorità jkollha l-awtonomija reali meħtieġa biex tagħti opinjoni oġġettiva dwar il-pjan u l-programm soġġett għall-proċedura tal-VAS.

- ***Konsultazzjoni mal-pubbliku dwar ir-rapport ambjentali***

Fil-biċċa l-kbira tal-Istati Membri, ir-rapport ambjentali jsir pubbliku fl-istess hin mal-abbozz tal-pjanijiet u l-programmi. Dan jagħti lill-pubbliku żmien suffiċjenti sabiex jesprimi opinjoni u jikkontribwixxi għall-iżvilupp tar-rapport ambjentali qabel ma l-pjanijiet u l-programmi jiġu adottati b'mod formali. L-Istati Membri ġeneralment jippubblikaw avviż dwar il-konsultazzjoni pubblika fuq l-internet. L-avviż jinnota t-titolu tal-pjan u l-programm, l-awtoritajiet responsabbli, u l-post fejn id-dokumenti kollha relatati mal-abbozz tal-pjanijiet u l-programmi, inkluż ir-rapport ambjentali u s-sommarju mhux tekniku tiegħu, ikunu disponibbli għall-konsultazzjoni pubblika. F'xi Stati Membri, ir-rekwiżiti tal-konsultazzjoni huma aktar stretti mid-Direttiva u jinkludu l-organizzazzjoni ta' laqgħa jew seduta ta' smiġh għall-konsultazzjoni mal-pubbliku.

Il-konsultazzjoni pubblika hija pass fundamentali fil-proċedura u għandha l-għan li ttejjeb it-trasparenza, l-effiċjenza u l-effettività tal-proċess tal-ippjanar. B'dan il-mod hija tiffaċilita u ttejjeb il-perċezzjoni ġenerali u l-aċċettazzjoni soċjali tal-pjan u l-programm, qabel ma dan jiġi adottat u implimentat.

- ***Konsultazzjonijiet transfruntiera (l-Artikolu 7)***

L-Istati Membri kollha hlief tnejn innotaw esperjenza fit-twettiq ta' konsultazzjonijiet transfruntiera dwar il-VAS, jew bħala parti affettwata, jew bħala parti tal-origini, jew it-tnejn li huma. Fil-biċċa l-kbira tal-Istati Membri, l-awtoritajiet ambjentali huma responsabbli sabiex jorganizzaw dawn il-konsultazzjonijiet.

L-Istati Membri rrapportaw li l-ostakoli ewlenin fil-konsultazzjoni transfruntiera dwar il-VAS huma l-ispejjeż għat-traduzzjoni tad-dokumenti, il-kwalità tad-dokumentazzjoni tradotta u l-limiti taż-żmien hafna drabi qosra.

2.6. Monitoraġġ tal-effetti ambjentali sinifikanti (l-Artikolu 10)

Il-monitoraġġ jippermetti li r-riżultati tal-valutazzjoni ambjentali jiġu mqabbla mar-riżultati mill-implimentazzjoni tal-pjanijiet u l-programmi, b'mod partikolari l-effetti ambjentali sinifikanti. Id-DVAS ma tippreskrivix l-arranġamenti eżatti għall-monitoraġġ tal-effetti ambjentali sinifikanti, il-frekwenza tal-monitoraġġ, il-metodoloġija tiegħu jew il-korpi responsabbli mill-monitoraġġ.

L-Istati Membri nnotaw li l-monitoraġġ jiddependi mill-pjanijiet u l-programmi, u li hemm ċerti tipi ta' pjanijiet u programmi li għalihom jiġu ppreparati b'mod regolari rapporti tal-monitoraġġ. Madankollu, il-biċċa l-kbira tal-Istati Membri ma kinux kapaċi jipprovdu

¹⁷ C-474/10, ECLI:EU:C:2011:681, p. 42.

informazzjoni dwar il-frekwenza tal-monitoraġġ. Il-monitoraġġ jista' jkun ibbażat fuq indikaturi standard tal-monitoraġġ, xi drabi stabbiliti fil-leġislazzjoni nazzjonali, jew ikun fuq bażi ta' każ b'każ. Għad-DVAS, u fejn applikabbli, l-Istati Membri hafna drabi jużaw l-istrumenti ta' monitoraġġ ambjentali stabbiliti f'Direttivi oħra, bħad-Direttiva Qafas dwar l-Ilma,¹⁸ id-Direttiva dwar il-Habitats,¹⁹ u d-Direttiva dwar l-Emissjonijiet Industrijali²⁰.

3. Relazzjoni ma' leġislazzjoni u oqsma ta' politika oħra tal-UE

Id-DVAS għandha rabtiet espliciti mad-Direttiva dwar il-VIA u d-Direttiva dwar il-Habitats. Hija marbuta mill-qrib ukoll ma' Direttivi oħra li jippreskrivu l-adozzjoni ta' ċerti pjanijiet u programmi koperti mill-kamp ta' applikazzjoni tad-DVAS (bħad-Direttivi dwar in-Nitrati, l-Iskart, l-Istorbju, u r-Riskju ta' Għargħar)²¹. Sabiex tiġi evitata d-duplikazzjoni, l-Artikolu 11 tad-DVAS jistipula li l-Istati Membri jistgħu jipprovdu għal proċeduri kkoordinati u/jew kongunti meta jkun hemm obbligu kemm skont id-DVAS kif ukoll skont leġislazzjoni oħra tal-UE sabiex jiġu valutati l-effetti fuq l-ambjent.

3.1. Id-Direttiva dwar il-VIA

L-Artikolu 11(2) jistipula li l-proċedura tal-valutazzjoni ambjentali strategika trid titwettaq mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe rekwiżit skont id-Direttiva dwar il-VIA, jew kwalunkwe leġislazzjoni oħra tal-UE. Il-ġurisprudenza tal-QtĠ-UE²² rrikonossiet li l-valutazzjoni ambjentali mwettqa skont id-Direttiva dwar il-VIA hija mingħajr preġudizzju għar-rekwiżiti speċifiċi tad-DVAS u għalhekk ma tistax teħles mill-obbligu li titwettaq valutazzjoni skont id-DVAS jekk din tkun meħtieġa sabiex jiġu mharsa l-aspetti ambjentali speċifiċi għal dik id-Direttiva. Barra minn hekk, il-QtĠ-UE kkonfermat li l-proċeduri tal-VIA u tal-VAS huma differenti minn xulxin għal numru ta' raġunijiet. Għalhekk, huwa neċessarju li jiġu mharsa r-rekwiżiti taż-żewġ Direttivi fl-istess hin²³.

Il-prattika turi li l-limiti bejn iż-żewġ proċeduri mhux dejjem huma ċari u għandhom tendenza li jidhlu f'xulxin, b'mod partikolari fir-rigward ta' pjanijiet, programmi jew proġetti relatati mal-użu tal-art u/jew l-ippjanar spazjali. Dan minhabba li dawn it-tipi ta' pjanijiet, programmi jew proġetti jistgħu juru l-karatteristiċi kemm ta' pjanijiet u programmi kif ukoll ta' proġett. Sadanittant, l-użu tal-art u/jew il-pjanijiet spazjali huma l-aktar pjanijiet u programmi frekwenti soġġetti għall-proċedura tal-VAS. Fi proċeduri ta' valutazzjoni bħal dawn, huwa importanti li tiġi assicurata l-konformità kemm mad-DVAS kif ukoll mad-Direttiva dwar il-VIA, speċjalment meta l-Istati Membri jkunqu għażlu proċeduri koordinati.

¹⁸ ĠU L 327, 22.12.2000, p. 1.

¹⁹ ĠU L 206, 22.7.92, p. 7.

²⁰ ĠU L 334, 17.12.2010, p. 17.

²¹ ĠU L 375, 31.12.1991, p. 1; ĠU L 312, 22.11.2008; ĠU L 189, 18.7.2002, p. 12; ĠU L 288, 6.11.2007, p. 27.

²² C-295/10, p. 58-63.

²³ Idem, il-paragrafu 61-63.

Il-proċeduri kkoordinati jew kongunti huma soġġetti għad-diskrezzjoni tal-Istati Membri²⁴ u 10 Stati Membri biss għażlu proċeduri kongunti jew koordinati fil-leġiżlazzjoni nazzjonali tagħhom.

3.2. Direttiva dwar il-Habitats

Bosta Stati Membri jqisu li ma hemmx riskji li jidduplikaw il-valutazzjoni xierqa skont l-Artikolu 6(3) tad-Direttiva dwar il-Habitats mal-VAS. Dan minhabba l-kamp ta' applikazzjoni differenti u r-relazzjoni bejn iż-żewġ proċeduri. Il-QtĠ-UE kkjarifikat li d-DVAS tapplika fuq il-merti proprji tagħha jekk il-prekundizzjonijiet li jitolbu valutazzjoni skont id-Direttiva dwar il-Habitats jiġu ssodisfati fir-rigward tal-pjanijiet u l-programmi²⁵.

4. Pjanijiet u programmi kofinanzjati mill-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej (2014-2020)

L-Artikolu 3(9) tad-DVAS jipprovdi li l-pjanijiet u l-programmi kofinanzjati mill-UE jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva. Ir-Regolament dwar Dispożizzjonijiet Komuni²⁶ u r-Regolamenti speċifiċi għall-fondi jirregolaw il-hames Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej²⁷ (FSIE) rilevanti għall-perjodu ta' programmazzjoni 2014-2020. Id-DVAS għet applikata għall-biċċa l-kbira tal-programmi kofinanzjati mill-FSIE għall-perjodu 2014-2020, billi dawn jistabbilixxu qafas għall-permess fil-gejjieni ta' proġetti.

Ir-Regolament dwar Dispożizzjonijiet Komuni tejjeb l-applikazzjoni tad-DVAS b'żewġ modi. L-ewwel nett, skont l-Artikolu 55(4) tar-Regolament "*fejn xieraq, l-evalwazzjoni għandha tinkludi r-rekwiżiti għall-Valutazzjoni Ambjentali Strateġika*". Il-Kummissjoni ppreparat dokumenti ta' gwida²⁸ sabiex tiffaċilita l-evalwazzjoni *ex ante*. Id-dokumenti ta' gwida jipprovdu li l-VAS trid titwettaq kmieni fil-preparazzjoni tal-pjanijiet u l-programmi u trid titlesta qabel ma dawn jiġu adottati.

It-tieni nett, ir-Regolament dwar Dispożizzjonijiet Komuni introduċa l-kondizzjonalitajiet *ex ante* bħala element gdid tal-perjodu ta' programmazzjoni 2014-2020. L-ghan tal-kondizzjonalitajiet *ex ante* huwa li jassiguraw li jkun hemm fis-seħh il-prerekwiżiti neċessarji għall-użu effettiv u effiċjenti tal-konfinanzjament tal-UE u li jassiguraw l-applikazzjoni effettiva tad-Direttivi dwar il-VIA u dwar il-VAS. Il-kondizzjonalitajiet *ex ante* generali jinkludu arrangamenti li jassiguraw l-applikazzjoni effettiva tad-DVAS. Ftit Stati Membri kellhom jemendaw il-leġiżlazzjoni nazzjonali tagħhom. B'riżultat ta' dan, ġie kkjarifikat il-qafas regolatorju relatat mal-proċess tat-teħid ta' deċizzjonijiet ambjentali u ġew imsaħħa l-

²⁴ Idem, il-paragrafu 65.

²⁵ C-177/11, EU:C:2012:378, p. 19-24.

²⁶ ĠU L 347, 20.12.2013, p. 320.

²⁷ Il-fondi SIE jinkludu l-FEŻR, il-Fond ta' Koeżjoni, il-FSE, il-FAEŻR, u l-FEMS.

²⁸ Dokument ta' gwida dwar l-evalwazzjoni *ex ante* (FEŻR, Fond ta' Koeżjoni, FSE) [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/ex_ante_en.pdf]; Linji gwida għall-evalwazzjoni *ex ante* tal-PO tal-FEMS 2014-2020 [http://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/guidelines-ex-ante-evaluation-2014-2020-emff-ops_en.pdf]; Sintezi tal-evalwazzjonijiet *ex ante* tal-PŻR 2014-2020 [http://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/evaluation/rural-development-reports/2015/ex_ante_rdp_synthesis_2014_2020/fulltext_en.pdf].

gharfien u l-hiliet tal-awtoritajiet li japplikaw id-DVAS. Ir-Regolament introduċa wkoll kondizzjonalità *ex ante* tematika għas-settur tat-trasport, li titlob master plans komprensivi u programmi għall-investiment fit-trasport, li jikkonformaw mar-rekwiżit legali tad-DVAS.

Kważi l-Istati Membri kollha ssodisfaw il-kondizzjonalitajiet *ex ante* generali fir-rigward tad-DVAS. Il-biċċa l-kbira tal-Istati Membri nnotaw li n-natura generali u multisettorjali tal-programmi tal-FSIE kkumplikat il-proċedura tal-VAS, li sikwit kellha tiġi aċċellerata. L-Istati Membri rrimarkaw li l-informazzjoni disponibbli dwar l-effetti sinifikanti probabbli tal-pjanijiet u l-programmi hija pjuttost generali fiż-żmien tal-preparazzjoni u l-adozzjoni tal-pjanijiet u l-programmi tagħhom. Dan kien ostakolu partikolari fil-valutazzjoni tal-impatti tal-programmi transfruntiera. Ftit Stati Membri żviluppaw dokumenti ta' gwida speċifiċi għat-twettiq tal-VAS għall-pjanijiet u l-programmi tal-FSIE. Il-biċċa l-kbira tal-Istati Membri bbażaw fuq il-gwida pprovduta mill-Kummissjoni.

5. Effettività tad-Direttiva dwar il-VAS

L-effettività tal-implimentazzjoni tad-DVAS tista' tiġi valutata bħala funzjoni tal-potenzjal tagħha li tinfluwenza kemm il-proċess tal-ippjanar kif ukoll il-kontenut finali tal-pjanijiet u l-programmi. L-Istati Membri kollha rrikonoxxew li l-proċedura tal-VAS influwenzat il-proċess tal-ippjanar tal-anqas sa ċertu livell, u li tejbet il-kwalità tal-pjanijiet u l-programmi. Hemm ukoll fehim komuni u kondiviz fost l-Istati Membri u l-operaturi li l-proċedura tkun aktar effettiva jekk ikun hemm ir-rieda politika sabiex il-proċess tal-ippjanar jiġi influwenzat b'mod effettiv. Dan jassigura li l-konsiderazzjonijiet ambjentali jiġu integrati b'mod sħiħ fi hdan il-proċess tal-ippjanar u tat-tehid tad-deċiżjonijiet.

Bosta Stati Membri nnotaw li huwa aktar probabbli li l-proċedura tal-VAS tinfluwenza pjanijiet u programmi fuq skala żgħira u reġjonali (eż. l-użu tal-art) pjuttost milli pjanijiet u programmi nazzjonali li d-deċiżjonijiet strateġiċi għalihom hafna drabi jittiehdu fuq livell politiku u ftit hemm margni biex dawn jiġu rieżaminati wara l-proċedura tal-VAS. Pereżempju, il-biċċa l-kbira tal-Istati Membri rrikonoxxew li l-konsiderazzjoni xierqa tal-alternattivi tista' tinfluwenza l-kontenut tal-pjanijiet u l-programmi, iżda fil-prattika l-alternattivi jiffukaw prinċipalment fuq it-tnaqqis jew il-mitigazzjoni tal-impatti negattivi. Madankollu, miżuri bħal dawn jistgħu effettivament jassiguraw ukoll il-protezzjoni tal-ambjent.

Bosta Stati Membri rrikonoxxew ir-rwol tal-konsultazzjoni pubblika sabiex tizdied it-trasparenza u l-kredibbiltà tal-valutazzjoni. Dan huwa importanti minħabba li r-riżultati tal-valutazzjoni jridu jiġu kkunsidrati fid-deċiżjoni finali meta jiġu adottati l-pjanijiet u l-programmi. Madankollu, wara 10 snin ta' implimentazzjoni tad-DVAS, l-Istati Membri nnotaw li l-grad sa fejn ir-riżultati tal-proċedura tal-VAS jiġu kkunsidrati fid-deċiżjoni finali tal-pjanijiet u l-programmi hafna drabi jiddependi mill-ispeċifitajiet tat-tehid tad-deċiżjonijiet, u jista' jvarja minn riflessjoni impenjata tar-riżultati tal-valutazzjoni għal sempliċi rekwiżit proċedurali ta' mmarrar tal-kaxxi.

6. Konkluzjonijiet

Fil-perjodu 2007-2014, l-Istati Membri ma qajmux tħassib sinifikanti dwar l-implimentazzjoni. Il-QtG-UE pprovdiet ġurisprudenza li tikkjarifika r-rekwiżiti tad-DVAS. L-Istati Membri saħħew l-implimentazzjoni tad-Direttiva u kisbu aktar esperjenza fl-

applikazzjoni tagħha. Fejn kien mehtieg, l-Istati Membri emendaw il-legizlazzjoni nazzjonali tagħhom sabiex jassiguraw il-konformità mad-Direttiva.

Il-grad sa fejn id-DVAS hija implimentata fl-Istati Membri jiddependi mill-arrangamenti amministrattivi u legali differenti li jappoġġaw l-applikazzjoni tagħha. Xi wħud mill-isfidi għall-applikazzjoni jirrigwardaw elementi differenti tal-proċedura tal-VAS (bħall-kwalità u d-disponibbiltà tal-informazzjoni użata fir-rapport ambjentali). Dan huwa partikolarment rilevanti għal pjanijiet u programmi li jindirizzaw firxa wiesgħa ta' kwistjonijiet (eż. nazzjonali jew settorjali). Għad hemm incertezzi dwar xi kunċetti ewlenin bħall-“alternattivi raġonevoli”. Filwaqt li xi wħud minn dawn il-kwistjonijiet jistgħu jiġu solvuti permezz ta' dokumenti ta' gwida, ir-relazzjoni bejn il-proċeduri tal-VIA u tal-VAS tidher li hija ta' sfida, partikolarment għall-pjanijiet u l-programmi li għandhom il-karatteristiċi ta' proġett.

L-Istati Membri kollha għandhom isegwu l-isforzi ta' implimentazzjoni tagħhom sabiex jassiguraw il-konformità mad-DVAS. Fejn ikun mehtieg, huma għandhom jiehdu wkoll inizjattivi proattivi, bħal dokumenti ta' gwida, taħriġ, qsim tal-informazzjoni, u jistabbilixxu databases ta' informazzjoni ambjentali. Fuq il-bażi ta' dan ir-rapport, fl-evalwazzjoni li jmiss il-Kummissjoni se tikkunsidra kif jistgħu jiżdiedu l-impatti pożittivi tad-DVAS u jintwerew aħjar il-valur miżjud tal-UE, l-effettività u l-effiċjenza tagħha.